

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

**CONCURSUL NAȚIONAL UNIC PENTRU OCUPAREA
POSTURILOR DIDACTICE DECLARATE VACANTE ÎN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR**

**PROGRAMA
PENTRU**

**DISCIPLINE SOCIO-UMANE:
CULTURĂ CIVICĂ**

A. NOTĂ DE PREZENTARE

Prezenta programă se adresează cadrelor didactice care se prezintă la concursul național de ocupare a posturilor didactice vacante din învățământul preuniversitar, la disciplina Cultură civică, și care au absolvit facultăți de profil.

Conținutul și structura programei sunt elaborate în așa fel încât să răspundă schimbărilor impuse de noua abordare curriculară a proiectării și realizării activităților didactice.

Astfel, plecând de la o concepție care operaționalizează definirea și evaluarea competențelor specifice cadrului didactic, programa vizează:

- cunoașterea de către profesor a conținuturilor fundamentale și a principalelor tendințe în evoluția disciplinei Cultură civică, a didacticii generale și a metodicii disciplinei;
- probarea capacităților necesare pentru proiectarea, realizarea și evaluarea activităților didactice;
- demonstrarea abilităților de comunicare, empatică și de cooperare necesare realizării actului educațional;

În consecință, pe lângă conținuturile științifice, cele de didactică generală și cele ale metodicii disciplinei, programa definește un număr de competențe specifice profesorului de științe socio-umane, competențe pe care profesorul trebuie să și le dezvolte și probeze pe parcursul desfășurării activității didactice.

Într-o formulare sintetică, aceste competențe sunt:

- cunoașterea conținuturilor științifice ale disciplinelor, cunoștințe de didactică generală și metodică disciplinelor;
- cunoașterea și utilizarea competență a principalelor documente școlare reglatoare: planuri-cadru, programe școlare, programe pentru examene naționale;
- capacitatea de a construi demersuri didactice interactive prin adecvarea strategiilor didactice la conținuturi;
- capacitatea de proiectare și realizare a dezvoltărilor curriculare intra- și interdisciplinare;
- capacitatea de proiectare și realizare a evaluării cunoștințelor și competențelor dobândite de elevi;
- capacitatea de a adecva demersurile didactice la particularitățile de vârstă ale colectivului de elevi;
- capacitatea de a construi un climat educativ stimulat și eficient;

Fiind date particularitățile disciplinelor socio-umane și influența modelatoare puternică pe care ele o exercită asupra formării și maturizării personalității elevului, precum și asupra întregului climat educațional al școlii, profesorul de științe socio-umane trebuie să demonstreze că:

- înțelege conceptele centrale și metodele de investigație specifice disciplinelor pe care le predă;
- are capacitatea de a crea experiențe de învățare semnificative pentru elev;
- înțelege cum învață și cum se dezvoltă elevul și poate să ofere oportunități de învățare care sprijină dezvoltarea intelectuală și socială a acestuia;
- înțelege că elevii sunt diferiți din punctul de vedere al felului în care învață și poate să ofere oportunități instructiv-educative adaptate la diferențele individuale de învățare;

- înțelege procesele de integrare curriculară și folosește o varietate de strategii didactice care încurajează dezvoltarea gândirii critice a elevului, capacitatea de rezolvare a problemelor și performanțele lui în utilizarea noilor tehnologii;
- are capacitatea de a alege și utiliza cele mai bune metode ce vizează motivația și comportamentul pentru a crea un mediu educațional care încurajează interacțiunea socială pozitivă, motivația intrinsecă și angajarea elevului în actul învățării, sprijinind astfel succesul școlar al acestuia;
- are capacitatea de a dezvolta activități didactice în cadrul Curriculumului la Decizia Scolii, activități curriculare și extracurriculare inter, pluri și transdisciplinare;
- dezvoltă cunoașterea și utilizarea unor variate strategii de comunicare eficientă pentru a sprijini curiozitatea, colaborarea și interacțiunea elevilor în activitatea de învățare;
- planifică activitatea de predare-învățare pe baza obiectivelor și competențelor curriculare, a cunoașterii proceselor predării-învățării, a conținutului disciplinei, a abilităților elevilor și a diferențelor dintre elevi; modelează activitatea la clasă conform obiectivelor evaluării;
- înțelege și folosește o diversitate de strategii de evaluare pentru a aprecia și modifica activitățile didactice, asigurând continua dezvoltare intelectuală și socială a elevului;
- evaluează efectele opțiunilor și acțiunilor sale asupra elevilor, părinților, altor colegi (profesori) și modifică aceste acțiuni atunci când este necesar;
- caută în mod activ oportunități pentru perfecționarea sa profesională continuă;
- contribuie la stabilirea unor relații pozitive cu colegii, familiile elevilor și altor organizații existente în comunitatea în care trăiește, în așa fel încât să stimuleze angajarea acestora în sprijinirea activităților școlii;
- înțelege necesitatea de a asista elevii în orientarea lor către carieră și de a integra educația pentru carieră în activitatea didactică;
- înțelege aspectele de ordin legislativ ale activității sale, respectiv, drepturile legale ale elevului și părinților, precum și propriile sale drepturi și responsabilități;
- înțelege criteriile de evaluare a activității sale și are capacitatea de a le integra în conceperea și realizarea activității didactice.

B. I. TEME DE DIDACTICĂ GENERALĂ ȘI METODICA PREDARII CULTURII CIVICE

I. Proiectarea, organizarea și desfășurarea activității didactice la disciplina Cultură civică

1. Componentele curriculumului școlar: curriculum național, planuri cadru, arii curriculare, trunchi comun, discipline, module, standarde curriculare, programe școlare, manuale școlare, auxiliare curriculare;
2. Proiectarea curriculumului în dezvoltare locală sau la decizia școlii de tipul: aprofundare/extindere/opțional ca disciplină nouă;
3. Obiectivele predării-învățării-evaluării la disciplinele socio-umane. Obiective cadru, obiective de referință, competențe generale, competențe specifice. Elaborarea obiectivelor operaționale;
4. Proiectarea activității didactice: planificare calendaristică, proiectarea unității de învățare, proiecte de lecție (pentru diferite tipuri de lecții), proiectarea de activități de învățare intra-, inter- și transdisciplinare.

II. Strategii didactice utilizate în procesul de predare-învățare-evaluare la disciplina Cultură civică. Strategii și modalități de integrare în lecție a activităților cu caracter practic-aplicativ

1. Metode didactice specifice: clasificare, prezentare, caracterizare, utilizarea metodelor centrate pe elev / tehnicilor de învățare prin cooperare;
2. Forme de organizare a activității didactice: clasificare, caracterizare;
3. Mijloacele de învățământ și integrarea lor în procesul de predare-învățare-evaluare;
 - 3.1. Funcțiile didactice ale mijloacelor de învățământ;
 - 3.2. Tipuri de mijloace de învățământ și caracteristicile lor;
4. Mediul de instruire: mediul relațional și mediul comunicațional. Utilizarea tehnologiei informației și comunicării în construirea unor medii active de instruire.
5. Evaluarea procesului instructiv-educativ, progresului și a rezultatelor școlare în concordanță cu obiectivele curriculare și criteriile de performanță din standardele de evaluare;
 - 5.1 Evaluarea, componentă fundamentală a procesului de învățământ: obiective, funcții, tipuri de evaluări, caracterizare;
 - 5.2 Metode de evaluare: tradiționale și complementare (tipuri și caracterizare);
 - 5.3 Calitățile instrumentelor de evaluare: validitate, fidelitate, obiectivitate și aplicabilitate;
 - 5.4 Tipologia itemilor: definiție, clasificări, caracteristici, domenii de utilizare, reguli de proiectare, modalități de corectare și notare.

BIBLIOGRAFIE:

1. *** Criterii de notare pentru clasa a VIII-a, lucrare apărută sub coordonarea SNEE, Ed. Sigma, București, 2004.
2. *** Ghid de evaluare pentru științe socio-umane, SNEE, Ed. Prognosis, București, 2000.

3. *** Ghid metodologic de aplicare a programelor școlare pentru Educație civică și Cultură civică, lucrare apărută sub coordonarea CNC, Ed. SC Aramis Print, București, 2002
4. Cerghit I., Neacșu I., Pânișoară I. O., Potolea D., "Prelegeri pedagogice", Ed. Polirom, Iași, 2001.
5. Crețu C., "Curriculum individualizat și personalizat", Ed. Polirom, Iași, 1998.
6. Crețu C., "Psihopedagogia succesului", Ed. Polirom, Iași, 1997.
7. Cristea Sorin, "Dicționar de termeni pedagogici", E.D.P., București, 1998.
8. Cucoș C., "Pedagogie generală", Ed. Polirom, Iași, 2000.
9. Ionescu M., Radu I., "Didactica moderna", Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1995.
10. Neacșu I., "Metode și tehnici de învățare eficientă", Ed. Militară, București, 1990.
11. Nicola I., "Tratat de pedagogie școlară", Ed. Aramis, București, 2000.
12. Stoica A. (coord), "Evaluarea curentă și examenele", Ghid pentru profesori, Ed. Prognosis, București, 2001.
13. Stoica A., "Evaluarea progresului școlar. De la teorie la practică", Ed. Humanitas Educational, București, 2003.
14. Vlăsceanu L. și Cerghit I. (coord.), "Curs de pedagogie", T.U.B., București, 1988.

NOTĂ: Bibliografia pentru metodică de specialitate include și **planurile – cadru și programele școlare pentru disciplina Cultură civică (toți anii de studiu), manualele alternative aprobate, valabile în anul școlar în care se susține concursul și ghidurile metodice care însoțesc manualele de Cultură civică.**

B. II. TEMATICA LA DISCIPLINA DE SPECIALITATE CULTURĂ CIVICĂ

I. INDIVID ȘI SOCIETATE

1. Persoana: unicitatea și demnitatea omului
2. Omul – ființă socială:
 - a) Grupurile: caracteristici, tipuri
 - b) Atitudini și relații interpersonale în grup/între grupuri
 - c) Familia ca grup social: distribuirea rolurilor în familie; familia contemporană
 - d) Comunitatea locală, națională și internațională:
 - comunitatea locală; raportul stat – comunitate locală
 - națiunea; cetățenia
 - comunitatea internațională; integrarea europeană.

II. AUTORITATEA

1. Teorii despre stat
2. Exercițarea puterii în stat. Forme de guvernare și regimuri politice: regimuri democratice, autoritare și totalitare
3. Raporturi între cetățeni și autorități
4. Statele moderne și constituționalismul
5. Constituțiile epocii moderne; exemple reprezentative

III. SISTEMUL POLITIC ÎN ROMÂNIA

1. Istoricul constituționalismului în România
2. Constituția României

- a) Elaborarea Constituției României
- b) Structura Constituției și mecanismele constituționale
- c) Valori și principii constituționale
- d) Revizuirea Constituției
- e) Drepturile și îndatoririle fundamentale ale cetățenilor
- 3. Instituții și practici democratice
 - a) Statul democratic și principiul separării puterilor
 - b) Autoritățile statului român:
 - autoritatea legislativă; legile
 - executivul; administrația centrală și locală
 - autoritatea judecătorească; aplicarea legilor
 - președinția republicii
 - c) Partide politice și organizații cetățenești

IV RAPORTUL CETĂȚEAN-STAT ÎN SOCIETATEA DEMOCRATICĂ

- 1. Mass-media și opinia publică
 - a) Mass – media: definiție, clasificări, funcții
 - b) Opinia publică; rolul mediilor în formarea opiniei publice
 - c) Libertatea presei; libertate și responsabilitate în producerea, transmiterea și receptarea mesajului propagat prin mass-media; prejudecăți și stereotipuri
- 2. Cetățenia și practicile democratice
 - a) Societatea civilă și inițiativele cetățenești (inițiative în comunitățile locale, inițiative legislative etc.)
 - b) Dreptul de asociere
 - c) Alegerile și votul
 - d) Participarea la luarea deciziei publice și la controlul aplicării acesteia în contextul democrației reprezentative și al formelor de manifestare a democrației directe.

V LIBERTATEA ȘI RESPONSABILITATEA

- 1. Distincția între libertatea personală, politică și cea economică
- 2. Libertate pozitivă și libertate negativă; libertățile publice
- 3. Limite ale libertății; privarea de libertate.
- 4. Participarea cetățenească și responsabilitatea

VI DREPTATEA ȘI EGALITATEA

- 1. Tipuri de dreptate
- 2. Justiția ca instituție de apărare a dreptății
- 3. Dreptatea, egalitatea și inegalitatea; tipuri de egalitate
- 4. Egalitatea șanselor și egalitatea în fața legii

VII PROPRIETATEA

- 1. Formele proprietății și evoluția lor
- 2. Dreptul la proprietate; calitatea de proprietar
- 3. Proprietatea privată și economia de piață
- 4. Economia de piață și democrația în România

VIII IDENTITATE NAȚIONALĂ ȘI EUROPEANĂ

- 1. Identitate națională și patriotism; sentimentul național, conștiința națională

2. Complexitatea identității personale în prezent: identități multiple
3. Alterări ale patriotismului: xenofobia, șovinismul, demagogia
4. Integrarea Euro-atlantică. Relațiile României cu Uniunea Europeană și NATO

IX ETICĂ ȘI CIVISM

1. Omul-ființă morală
2. Valori, norme și obligații moral-civice
3. Atitudini și comportamente moral-civice
4. Dileme morale și responsabilitate moral-civică

X DREPTURILE OMULUI ȘI DREPTURILE COPILULUI

1. Declarația Universală a Drepturilor Omului:
 - istoric
 - tipuri de drepturi
 - drepturile fundamentale ale omului și responsabilitățile asociate
2. Promovarea și respectarea drepturilor omului
3. Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului:
 - istoric
 - principii generale ale convenției
 - drepturile fundamentale ale copilului și responsabilitățile asociate
4. Promovarea și respectarea drepturilor copilului

BIBLIOGRAFIE PENTRU DISCIPLINA DE SPECIALITATE

1. *** Constituția României
2. *** Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului
3. *** Declarația Universală a Drepturilor Omului
4. *** Referendumul național privind revizuirea Constituției României, Regia Autonomă "Monitorul Oficial", București, 2003
5. Ioan Muraru, Simina Tănăsescu, "Drept constituțional și instituții politice", Ed. Lumina Lex, București, 2001
6. Gabriel Almond, Sidney Verba, "Cultura civică", Ed. Du Style, București, 1996
7. Raymond Aron, "Democrație și totalitarism", Ed. All, București, 2001
8. Robert Dahl, "Poliarhiile", Ed. Du Style, București, 1998
9. Adrian Paul Iliescu, Emanuel-Mihail Socaciu, "Fundamentele gândirii politice moderne. Antologie comentată", Ed. Polirom, Iași, 1999
10. Jakub Karpinski, "ABC-ul democrației", Ed. Humanitas, București, 1993
11. Arend Lijphart, "Modele ale democrației", Ed. Polirom, Iași, 2000
12. Pierre Manent, "Originile politicii moderne", Ed. Nemira, București, 2000
13. J. St. Mill, "Despre libertate", Ed. Humanitas, București, 2001
14. Adrian Miroiu, coord., "Teorii ale dreptății" Ed. Alternative, București, 1997
15. Adrian Miroiu, coord., "Etica aplicată", Ed. Alternative, București, 1995
16. Karl Popper, "Societatea deschisă și dușmanii ei", Ed. Humanitas, București, 1990
17. J. J. Rousseau, "Discurs asupra inegalității dintre oameni", Ed. Antet, București, 2001
18. Dominique Schnapper și Christian Bachelier, "Ce este cetățenia?", Ed. Polirom, Iași, 2001
19. George Voicu, "Pluripartidismul", Ed. All, București, 1998